

**VILNIAUS MIESTO SAVIVALDYBĖS
ADMINISTRACIJOS DIREKTORIAUS PAVADUOTOJAS**

Vilniaus miesto savivaldybės
bendrojo ugdymo įstaigoms

2020-11-12 Nr. A51-

/20

**DĖL MOKINIŲ TYRIMO, SKIRTO „PLANET YOUTH“ – JAUNIMO
PSICHOAKTYVIŲJŲ MEDŽIAGŲ PREVENCIJOS MODELIO ĮGYVENDINTI
VYKDYMO**

Vilniaus miesto savivaldybė kartu su Vilniaus miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuru (toliau – Biuras) bei Islandijos socialinių tyrimų ir analizės centru (angl. k. *Icelandic Centre for Social Research and Analysis*, toliau – ICSRA) šį rudenį Vilniaus mieste pradeda įgyvendinti „Planet Youth“ – jaunimo psichoaktyviųjų medžiagų prevencijos modelį. Šis modelis pagrįstas kompleksiniu požiūriu, kurį taikant vadovaujamosi mokslo įrodymais, bendruomenių prevencijos paslaugų ar infrastruktūros gerinimu bei jaunimo gerovei palankios aplinkos stiprinimu. Dėl tokios praktikos ilgalaikio įgyvendinimo Islandija pasiekė pažangių rezultatų ir yra laikoma viena sėkmingiausių jaunimo psichoaktyviųjų medžiagų prevencijos metodologijų, kuri diegiama daugiau nei 30 pasaulio šalių (išsamesnė informacija apie modelį pateikta priede).

Kreipiamės į Jus, informuodami, kad šių metų lapkričio 18-27 d. bus atliekamas 10-tų (II gimnazijos) klasių mokinių tyrimas kaip viena iš „Planet Youth“ modelio įgyvendinimui Vilniuje būtinų veiklų. Šiuo tyrimu bus vertinamas ne tik tabako, alkoholio ar narkotikų vartojimo paplitimas tarp jaunimo, bet ir jų emocinės sveikatos, santykių su tėvais, mokytojais, bendraamžiais aspektai, išitraukimas į neformaliojo švietimo veiklas. Pažymima, kad šis tyrimas išskirtinis tuo, kad planuojama apklausti visus Vilniaus miesto minėtų klasių mokinius nepriklausomai nuo jų ugdymo įstaigos steigėjo, analizuojant gautus rezultatus kiekviena mokykla, kurioje mokosi daugiau nei dvidešimt penki 10-ų ar II-ų gimnazijos klasių mokiniai, turės galimybę gauti jų individualią ataskaitą. Atsižvelgiant į tai, mokyklų Vaiko gerovės komisijų nariai turės galimybę įsivertinti psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo rizikos ir apsauginius faktorius savo įstaigoje, atsižvelgdamos į tai, numatyti bei įgyvendinti į jaunimo poreikius orientuotas veiklas. Apibendrinta visų mokyklų informacija bus naudojama, vykdant kitas „Planet Youth“ modelio veiklas Vilniaus mieste, planuojant konkrečias, tyrimų rezultatais grįstas psichoaktyviųjų medžiagų prevencijos priemones.

Pabrėždami tyrimo aktualumą ir jo rezultatų svarbą, prašome Jūsų ugdymo įstaigos prisidėti prie šios svarbios veiklos ir dalyvauti tyrime. Įvertinus šiuo metu šalyje esamą epidemiologinę situaciją ir ugdymo įstaigų veiklos organizavimą šio tyrimo vykdymo procesas supaprastintas ir pritaikytas jį atlikti nuotoliniu būdu. Apie visas tyrimo atlikimo sąlygas Jus informuos paskirtas atsakingas asmuo – Biure dirbantis visuomenės sveikatos priežiūros specialistas. Jei Jūsų įstaigoje nėra veiklą vykdančio visuomenės sveikatos priežiūros specialisto, maloniai prašome iki lapkričio 16 d. el. paštu zydra.ikamiene@vvsb.lt, savo nuožiūra paskirti Jūsų ugdymo įstaigos darbuotoją, kuris koordinuos tyrimo atlikimą, ir jam bus suteikta visa reikiama informacija. Prireikus konsultacijų ar kitos pagalbos, visais atvejais šioms mokykloms talkins Biuro mobilias paslaugas teikianti specialistų komanda.

Siekdami sudaryti tinkamas sąlygas sklandžiam tyrimo įgyvendinimui, pateikiame svarbiausius aspektus, kurie būtini mokinių tyrimo apklausai Jūsų vadovaujamoje įstaigoje atlikti:

- nurodytu tyrimo duomenų rinkimo laikotarpiu (lapkričio 18–27 d.) kiekviena ugdymo įstaiga turės pasirinkti jai tinkamą dieną ir pamoką, kada bus vykdoma apklausa;

- visi Jūsų ugdymo įstaigos 10-tos (II gimnazijos) klasių mokiniai turės atlikti tyrimą tuo pačiu metu, numatoma anketos pildymo trukmė – 45–50 minučių;

- 10-okai (II gimnazijos) klasių mokiniai anketą turės pildyti nuotoliniu būdu, tai padaryti bus galima, naudojantis tiek išmaniaisiais telefonais, tiek planšetėmis arba kompiuteriais. Tyrimo duomenų pildymui itin svarbus nepertraukiamas interneto ryšys –mokinių galimybę naudotis įrenginiu bei internetu, galinčius kilti sunkumus bus prašoma įvertinti bei išspręsti iki numatytos duomenų rinkimo dienos;

- prieiga prie klausimynų bus suteikta prieš atliekant tyrimą Jūsų mokykloje. Apklausos dieną 10-ų klasių auklėtojai, ar kiti atsakingi asmenys, galės šia atvira prieiga pasidalinti su mokiniais.

„Planet Youth“ tyrimo apklausa yra anoniminė, visuose tyrimo atlikimo etapuose bus paisoma griežtų konfidencialumo reikalavimų, duomenys naudojami tik apibendrintai statistinei analizei ir tyrimo išvadoms. Praėjus apytiksliai 8 savaitėms nuo duomenų surinkimo, ICSRA parengs ataskaitas, apibendrinančias gautus duomenis savivaldybės ir atskirų mokyklų lygmenimis. Biuras įsipareigoja ugdymo įstaigas informuoti ir supažindinti su tyrimo rezultatais.

Dėkojame už bendradarbiavimą ir, prireikus išsamesnės informacijos apie tyrimą, maloniai kviečiame kreiptis į Biuro visuomenės sveikatos stebėsenos skyriaus specialistę Žydrą Ikamienę tel. (8 5) 205 3416 arba el. paštu zydra.ikamiene@vvsb.lt.

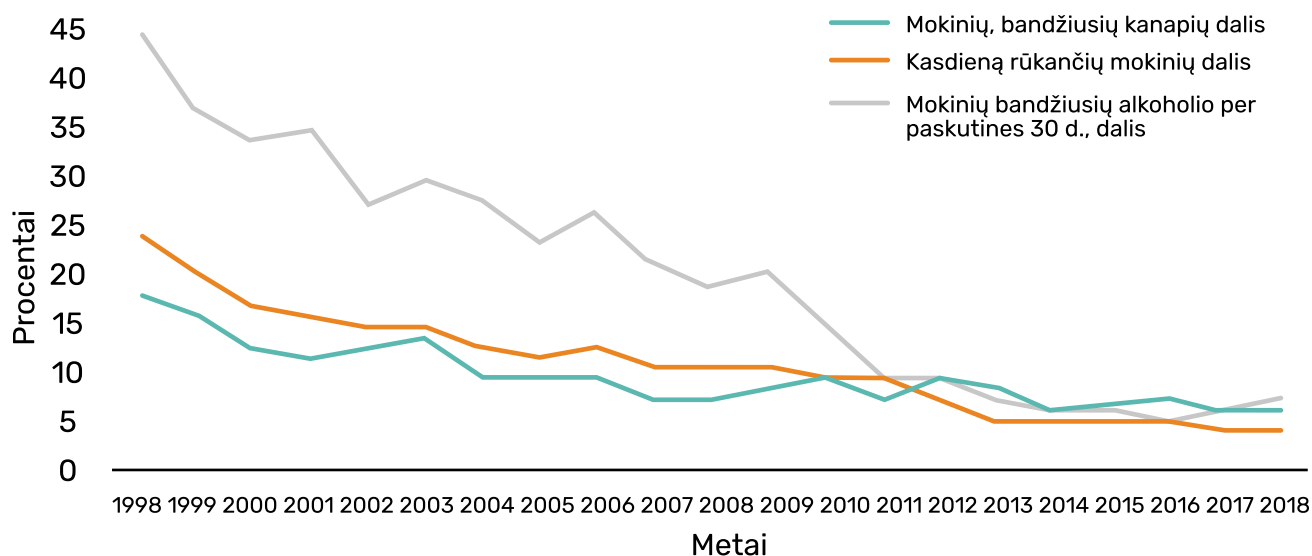
Administracijos direktoriaus pavaduota

Rita Balčiūnienė

„PLANET YOUTH“ MODELIO PRISTATYMAS

2020 m. Vilniaus mieste pradedamas įgyvendinti „Planet Youth“ – jaunimo psi-choaktyviųjų medžiagų prevencijos modelis, bendradarbiaujant Vilniaus miesto savivaldybei, Vilniaus miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biurui bei Islandijos socialinių tyrimų ir analizės centrui (angl. k. Icelandic Centre for Social Research and Analysis, toliau – ICSRA).

„Planet Youth“ modelis yra islandų taikoma prevencijos metodų visuma, kuri taikoma daugiau nei 20 metų ir šiuo metu yra įgyvendinama 32 šalyse iš 5 žemynų. Šis modelis sukurtas 1998 m., kai Islandijos jaunimas pateko tarp daugiausiai psi-choaktyviąsias medžiagas vartojančių paauglių Europoje (pagal Alkoholio ir kitų narkotikų tyrimo Europos mokyklose (ESPAD) duomenis, 1998). Ilgalaikė ir nuosekli prevencijos taikymo praktika padėjo Islandijai pasiekti pažangių rezultatų – šiuo metu Islandija yra tarp šalių, kuriose psi-choaktyviųjų medžiagų vartojimas yra vienas mažiausių Europoje (ESPAD duomenys, 2015).

„Planet Youth“ modelio diegimo tikslas – sumažinti jaunimo psichoaktyviųjų medžiagų vartojimą, vertinant esamas ir taikant naujas prevencijos priemones Vilniaus mieste. Visapusiškas šio modelio diegimas apima daug tarpusavyje susijusių sričių: stebėsenos vykdymą, intervencijų taikymą mokyklose ir bendruomenėse, sporto, sveikatinimo, šeimų laisvalaikio veiklų ir infrastruktūros gerinimą. Taip siekiama ne tik išvengti ar sumažinti jaunų žmonių įsitraukimą į psichoaktyviųjų medžiagų vartojimą, bet ir padidinti jų užimtumą, sudaryti galimybes įsitraukti į prasmingą veiklą bei sustiprinti sveikatą, santykius, aplinką, bendruomenės ryšį.

„Planet Youth“ modelis įgyvendinamas dviem etapais: atliekant 10-tų (II gimnazijos) klasių mokinių ir bendruomenių tyrimus bei taikant psichoaktyviųjų medžiagų prevencijos priemones bendruomenėse, kurios pagrįstos gautų tyrimų rezultatais. Mokinių tyrimų rezultatai suteikia galimybę suprasti, kurie faktoriai ir kaip prisideda prie jaunų žmonių psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo įpročių bei inicijuoti pokyčius šioje srityje. Ypatingas dėmesys šiame procese skiriamas suaugusiųjų – tėvų, formaliojo ir neformaliojo švietimo mokytojų, vietos bendruomenės narių – vaidmeniui, siekiant mažinti vartojimo riziką (neprižiūrimus vakarėlius, per mažą palaikymą ir kt.) ir stiprinti tai, kas paauglius motyvuoja pozityviai elgtis (įsitraukimas į organizuotas sportines veiklas, laikas praleistas su tėvais ir kt.). Vadovaujantis atliktų tyrimų duomenimis, atrinktose miesto bendruomenėse yra numatomos ir vykdomos prevencinės veiklos, kurias vykdant jaunimas yra nukreipiamas nuo alkoholio ir narkotikų vartojimo, dėmesį skiriant jų santykiams, laisvalaikiui, gyvensenai, aplinkai bei gerovės kūrimui. Tokiose mokinių tyrimo apklausose iki šiol jau dalyvavo daugiau nei 1 000 000 jaunuolių, o taikant „Planet Youth“ modelį ICSRA yra bendradarbiavusi su daugiau nei 200 bendruomenių visame pasaulyje.

Įgyvendinant pirmąjį „Planet Youth“ modelio diegimo etapą Vilniaus miesto bendrojo ugdymo mokyklų įsitraukimas ir aktyvus dalyvavimas 10-tų (II gimnazijos) klasių mokinių tyrime itin reikšmingas. Miesto mastu surinkta svarbi informacija ne tik leis identifikuoti jaunuolių psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo įpročius, bet ir atskleis jų emocinės sveikatos, santykių su suaugusiais ir bendraamžiais, įsitraukimo į neformaliojo švietimo veiklas bei užimtumo aspektus. Tai neabejotinai padės švietimo, sveikatos, socialinių ar jaunimo paslaugų srityse dirbantiems tyrėjams, praktikams, politikams bei strategams suprasti Vilniaus skirtingose bendruomenėse gyvenančio jaunimo poreikius. Tik vadovaujantis ICSRA tyrėjų parengtomis tyrimo ataskaitomis, 2021 m. metais bus pradėtos bendruomenėse diegti „Planet Youth“ modelio veiklos, orientuotos į esmines jaunimo gyvenimo sferas: šeimą, mokyklą, bendraamžius bei laisvalaikį.

**Dėkojame, kad esate kartu ir prisidedate prie pozityvių pokyčių
Vilniaus miesto jaunimui!**